

Prof. Dr. docent THEOFIL SAUCIUC SĂVEANU

1884—1971

Prin dispariția lui Th. Sauciu Săveanu, știința istorică și arheologică românească a pierdut la 26 iulie 1971 pe unul dintre cei mai de seamă inițiatori ai ei. Profesor și cercetător în același timp, Th. Sauciu Săveanu a știut să se pună în slujba profesiei îndrăgite, cu pasiune și pricepere. Cu firea sa blajină și sentimentele sale umane remarcabile, el a venit întotdeauna și fără rezerve în sprijinul elevilor și colaboratorilor mai tineri, cărora le-a împărtășit, în mod dezinteresat, din experiența sa bogată.

Născut la 21 octombrie 1884, la Bosanci-Suceava, Th. Sauciu Săveanu, după absolvirea ciclului primar și a celui liceal, va urma, în anii 1902—1906, cursurile Facultății de filozofie din Viena și Cernăuți, unde își va înscrie numele în rândul celor mai valoroși studenți. Datorită interesului manifestat în aprofundarea cunoștințelor de istorie și limbă greacă antică, el va întreprinde, timp de mai mulți ani, călătoriile de studii în Grecia și Italia. În anul 1909 va obține titlul de doctor în litere și filozofie.

Începându-și cariera ca profesor secundar (1909—1919), el a obținut în anul 1919 titlul de profesor universitar, titlul de profesor titular la Catedra de filologie clasică și funcțiile de decan (1921—1922) și de rector (1924) la Universitatea unde studiasă.

Din 1940 îl întâlnim în activitatea didactică universitară din capitală, ca profesor titular și apoi ca șef al Catedrei de istorie antică și epigrafie a Universității din București. Și aici va deține, pe rând, funcția de prodecan (1941) și de decan (1946) al Facultății de litere și filozofie.

După 1947 el va deveni, pentru scurt timp, colaborator al Institutului de arheologie.

Paralel cu munca sa de dascăl, căreia i s-a dedicat timp de mai bine de un sfert de veac, a desfășurat și o prodigioasă activitate științifică. Încă de timpuriu, grație pregătirii sale filologice și istorice, Th. Sauciu Săveanu își va consacra o bună parte a activității sale studiilor de epigrafie greacă. În acest domeniu el a adus o serie de contribuții valoroase, remarcându-se în special cele legate de istoria orașului antic Calatis. Șederea sa în Grecia i-a permis să publice mai multe studii însemnate, referitoare la unele descoperiri din Andros, precum și câteva contribuții privind anumite aspecte particulare din istoria Atenei.

O seamă de inscripții ieșite la iveală din ruinele anticului Callatis au fost cercetate metodic și cu competență. În rândul acestora un loc de seamă îl ocupă inscripția din vremea lui M. Valerius Bradua, în care se vorbește despre construirea zidului de apărare a orașului în timpul domniei lui Marc Aureliu. Nu mai puțin însemnate sînt și celelalte contribuții epigrafice ale sale, printre care ar fi de subliniat interesul stîrnit de inscripția thiasijilor sau de acel album bilingv din secolul al III-lea e.n., dedicat de Herennjos Apollinarios unei asociații callatieni, la care s-ar mai putea adăuga și câteva documente epigrafice din orașul Tomis.

Activitatea epigrafică a lui Th. Sauciu Săveanu a fost dublată în permanență de preocupările sale din domeniul arheologiei. El a închinat o bună parte din munca sa de cercetare săpăturilor arheologice de la Callatis. Ani de-a rîndul, începînd din 1924 și pînă în 1940, Th. Sauciu Săveanu a întreprins numeroase săpături sistematice sau intervenții de salvare în orașul dorian de pe coasta de vest a Mării Negre. De ruinele acestei cetăți, de care s-a apropiat cu toată dragostea, nu s-a despărțit decît cu puțin timp înainte de dispariția sa, atunci cînd puterile l-au părăsit. Nu odată, cu prilejul săpăturilor pe care le-am efectuat la Mangalia din 1959, am avut bucuria de a sta în preajma lui Th. Sauciu Săveanu, care mi-a transmis, pe lîngă o serie de informații prețioase și o parte din afecțiunea sa pentru tot ceea ce a aparținut cîndva orașului Callatis.

Rezultatele obținute de pe urma săpăturilor au fost publicate într-o suită de rapoarte preliminare sau chiar în unele lucrări de sinteză, unde se prezintă date noi despre incinta și întinderea orașului, resturi de construcții din diferite epoci, elemente arhitectonice, statui de marmură, statuete de lut, ceramică, bijuterii, monede și obiecte de tot felul. În anii din urmă ai activității sale s-a străduit să adune la un loc contribuțiile sale despre Callatis și să le completeze cu datele oferite de noile cercetări. Eforturile sale s-au concretizat într-o lucrare monografică rămasă însă în manuscris, asupra vechii cetăți.

Pentru meritele sale deosebite de istoric al antichității și de arheolog, Th. Sauciu Săveanu a fost ales, pe rînd, membru corespondent al Institutului austriac de arheologie, membru al Institutului de arheologie din Germania și membru corespondent al Academiei Române.

Noi toți cei care l-am cunoscut și i-am admirat calitățile de profesor, cercetător și de om plin de bunătate și de modestie rar întîlnite, nu-l vom șterge niciodată din amintirea noastră, iar cei mai tineri nu vom ezita să-i urmăm exemplul.

DIN ACTIVITATEA ȘTIINȚIFICĂ:

- *Ein Denkmal des Mithraskultes auf Andros in Griechenland*, în *Römische Mitteilungen*, 1911, p. 262—273.
- *Zum Ehrendekret von Andros*, în *Athenische Mitteilungen*, 1911, p. 1—20.
- *Ein Hadriansbrief und das Hadriansgymnasium in Athen*, în *Athenische Mitteilungen*, 1912, p. 183—189.
- *Eine Stephanephorenschrift aus Siros*, în *Athenische Mitteilungen*, 1912, p. 157—162.
- *Neue attische Grenz- und Hypothenkensteine*, în *Jahreshefte des öster.-archäologischen Instituts*, 1912, p. 81—95.

- *Weihepigramm eines Epheben in Athen*, în *Athenische Mitteilungen*, 1913, p. 285—288, și 1914, p. 236.
- *Andros Untersuchungen zur Geschichte und Topographie der Insel*, Viena, 1914, *Sonderschriften des öster.-archäologischen Instituts*, vol. VIII.
- *Callatis — Rapports préliminaires sur les fouilles*, în *Dacia*, I, 1924, p. 108—165; II, 1925, p. 104—147; III—IV, 1927—1932, p. 411—482; V—VI, 1935—1936, p. 274—319; VII—VIII, 1937—1940, p. 223—281; IX—X, 1941—1944, p. 243—347.
- *Observations concernant deux décrets des „Thiasites” de Callatis*, în *Dacia*, I, 1924, p. 317—324.
- *Cultura cerealelor în Grecia antică și politica cerealistă a ateniienilor. Contribuție la istoria aprovizionării cu cereale în cuprinsul elenismului antic*, în *Academia Română. Studii și cercetări*, X, 1925.
- *Istoria antică elină și studiile de istorie elină în cei 25 ani din urmă. Schiță istorică bibliografică, prodomos pentru un manual de istorie antică elină*, 1925, 79 p.
- *Statutele Iobachilor*, în *Orpheus*, București, 3, 1925, p. 97—101, și 5, 1925, p. 238—249.
- *O stelă funerară cu inscripție și cu palmele deschise în relief din Tomis-Constanța*, în *Analele Dobrogei*, 15, 1934, p. 1—18.
- *Epigrama sepulcrală din Muzeul din Constanța a lui Hermogenes și alte fragmente de inscripții*, în *Analele Dobrogei*, 16, 1935, p. 9—20.
- *Inscripție murală latină din Callatis din vremea praes. prov. M. Valerius Bradua*, 1936, 10 p.
- *Callatis*, în *L'Archéologie en Roumanie*, București, 1938, 24 p.
- *Die Viergespanne zweier Amphorenhenkelstempel aus dem alten Kallatis*, 1938, 15 p.
- *Archäologische Grabungen im alten Callatis*, în *Bericht über den VI. Internat. Kongress für Archäologie*, 1939, Berlin, 1940, p. 350—355.
- *Un nou fragment al inscripției latine din Petra-Camena*, București, 1940, 12 p.
- *Stèle funéraire de Tomis*, în *Istros*, I, 2, 1942, p. 227—229.
- *Aus der Vergangenheit einer dorischen Kolonie am Westgestade des Schwarzen Meers*, în *Europäischer Wissenschaftsdienst*, 3, 1943, 8, p. 16—18.
- *Une découverte d'orfèvrerie ancienne dans l'antique Callatis*, în *Balkanica*, 7, 1944, 2, p. 392—396.
- *Noile cercetări și săpături arheologice din România*, în *ARMSI*, 3, t. 29, 1947, 26 p., și în limba franceză, în *BSH*, 28, 1, 1947, p. 1—35.
- *Ein antiker Goldfund aus Kallatis*, în *Sbornik Gavriil Kažarov*, Sofia, 1950, p. 219—229.
- *Vibius Severus speculator ponticus*, în *SCIV*, 8, 1957, 1—4, p. 205—213.
- *Ariston, Aristons Sohn, aus Kallatis*, în *Dacia*, N.S., II, 1958, p. 207—213.
- *Fragment de inscripție greacă funerară*, în *SCIV*, 14, 1963, 2, p. 419—425.
- *Dedicație pentru Athena Polias din Callatis*, în *SCIV*, 16, 1956, 2, p. 353—356.
- *Pe marginea unui decret de poliție callatian*, în *SCIV*, 18, 1967, 3, p. 501—508.
- *Inscripția lui Herennios Apollinarios din Callatis*, în *Pontice*, I, 1968, p. 307—316.

Constantin Preda

